

Domstol, bortses her. Schwurgericht er kun *af Navn* en Nævningeret, den er reelt en meget stor Schöffengericht, bestaaende af 3 Dommere og 6 Lægmænd, der i *Forening* dømmer baade om Skyld og Straf. De Domme, der er afsagt af Amtsrichter alene, paaankes til Landrettens „kleine Strafkammer“, bestaaende af 1 Jurist og 2 Domsmand, medens Schöffengerichts Domme ankes til Landrettens „grosse Strafkammer“, der har 3 Jurister og 2 Domsmand.

Jeg fik det Indtryk, at i omtrent Halvdelen af Schöffengerichts-Sager var der 2 juridiske Dommere med. Formaalet hermed angaves dog ikke at skyldes Ønsket om at forstærke det juridiske Element paa Lægelementets Bekostning, men at aflaste Retsformanden. Forhandlingsgangen er nemlig den, at Retsformanden ikke blot leder Forhandlingen, men forelægger Sagen i Retten, afhører baade tiltalte og alle Vidner m. m., hvorfor han ikke kan overkomme at gøre Notater om, hvad der fremkommer under Forhandlingen, og dette Hverv overtages da af den anden Jurist, der endvidere ved Raadslagningen forelægger Sagen (han benævnes ogsaa „Berichterstatter“) og voterer først. Er der derimod kun 1 Jurist, voterer den yngste Domsmand først; Retsformanden voterer altid sidst. — Retsformandens store Aktivitet under Proceduren korresponderer med en tilsvarende Passivitet for Statsadvokaten, der i de Sager, jeg paahørte, kun stillede enkelte supplerende Spørgsmaal og sluttelig gjorde sin Indstilling til Retten. — Paa dette Punkt er den tyske Ordning saaledes efter mit Skøn langt ringere end vor, hvor Parterne forelægger og afhører, og der vil formentlig ikke være nogen Nødvendighed for at etablere danske Domsmandsretter med 2 Jurister i Stedet for 1. Paa den anden Side maa det dog bemærkes, at alle de Dommere, jeg talte med, udtalte, at man *ikke* havde mærket Ubegageligheder som Følge af, at de 2 Jurister kunde være uenige i deres Syn. — „Berichterstatter“ affatter ogsaa den skriftlige Dom.

Man lægger megen Vægt paa en fyldestgørende Besættelse af den vigtige Post som Leder af Schöffengericht. I de store Byer er det gerne saaledes, at en Retsformand i Landretten (Landgerichtsdirektor) *tillige* modtager Udnævnelse som Amtsrichter (eller Amtsgerichtsdirektor) og i denne Egenskab leder Schöffengericht eller dog en af *dennes* Afdelinger.

Fra alle Sider har jeg *kun* hørt udtale Tilfredshed med Domsmands-Institutionen, hvis *største* Udbytte man saa deri, at Domsmandene breder den Tillid, de i deres Funktion kommer til at nære til Fagdommernes Retsindighed og Indsigt, ud i hele Befolkningen, hvorved den „Vertrauenskrise“, som efter Krigen og Revolutionen opstod hos Befolkningen, navnlig under politiske Processer, er forsvundet. Man indrømmede ogsaa, at Lægmændene tilfører Retten en vis nyttig, praktisk Livserfaring, men syntes dog gennemgaaende at betragte Tillids-Forøgelsen som det hovedsagelige. Domsmandene møder aldrig med forudfattet Modstand mod Juristerne og stemmer ikke for klart urigtige Afgørelser, saaledes som det skete ved de tidligere Edsvorneretter (Nævningeretter).

Med Hensyn til Ordningen af *Ankeinstansen* forelagde jeg alle de paagældende Dommere Tanken om 1 Jurist + 4 Domsmand, men de fandt den alle uacceptabel og spurgte — som jeg synes med en vis Føje —, hvorfor der i Anken skal være et stærkere Lægelement end i 1. Instans, da Meningen jo dog ikke er at lægge Afgørelsen alene i Lægmandshaand, saaledes som ved Nævningeretten, men at øve en vis Kontrol og tilføre en vis Livserfaring fra praktiske Felter. Man erkendte paa den anden Side, at den tyske Appelordning med 3 Jurister og 2 Lægmænd er inkonsekvent, idet her Lægmændene er Minoritet, medens de i 1. Instans er Majoritet. De fleste, jeg talte med, var stemt for 2 Jurister og 3 Lægmænd, eller 2 + 2 ligesom i „udvidet Schöffengericht“. Direktor Stäcker fremholdt som Idealet en saa veludrustet 1. Instans, at egentlig Anke helt kunde udelukkes, saaledes at man kun havde dels Adgang til „Revision“ med Hensyn til Anvendelsen af Procesreglerne og Subsumtionen, dels en udvidet Adgang til Genoptagelse i 1. Instans, naar *nye* Bevisdata fremkommer.

Af specielle lagttagelser, jeg har gjort med Hensyn til Procesmaaden i Schöffengericht, skal anføres følgende:

Det vigtigste af Vidneudsagnene *protokolleres*, men uden Medvirkning af Retten, nemlig enten af en tilstedeværende Justitssekretær (der *ikke* er Jurist) eller af de unge Referendarer, der for Uddannelsens Skyld gør Tjeneste ved Retten. Protokollatet gennemses dog bagefter og underskrives af Retsformanden. I Anken protokolleres kun, at den og den afgiver Vidneforklaring. Bevisumiddelbarhed er det principale, men lider dog noget Skaar ved, at man undertiden med Parternes Tilslutning nøjes med at oplæse Forklaringer fra Forundersøgelsen, i Anken fra Domsforhandlingen i 1. Instans, ligesom